

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การพัฒนาทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในช่วง 20 ปีที่ผ่านมาเป็นไปอย่างรวดเร็ว จะเห็นได้จากมีการก่อสร้างอาคารเกิดขึ้นเป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะในเขตกรุงเทพมหานครซึ่งถือเป็นศูนย์กลางทางเศรษฐกิจของประเทศ ปัจจุบันกรุงเทพมหานครมีการก่อสร้างอาคารสูงเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ โดยเฉพาะในบริเวณพื้นที่ที่มีความเจริญเติบโตทางธุรกิจ เนื่องจากปัจจัยด้านทำเลที่ตั้งอำนวยความสะดวกสบายในการดำเนินชีวิต การประกอบอาชีพ การเดินทางสัญจร รวมถึงการทำกิจกรรมต่าง ๆ อย่างคล่องตัวและรวดเร็ว ดังนั้นเมื่อการก่อสร้างอาคารที่อยู่ในข่ายเป็นอาคารสูงมีมากขึ้น สิ่งที่จะต้องคำนึงถึงคืออาคารจะต้องมีความมั่นคงแข็งแรง ความปลอดภัยตามข้อบังคับของกฎหมายที่เกี่ยวข้องหรือได้มาตรฐานทางวิศวกรรม และจากสถิติจำนวนสาธารณภัยต่างๆ ที่เกิดขึ้นพบว่าอัคคีภัยเป็นภัยที่มีอัตราการเกิดขึ้นมากกว่าสาธารณภัยอื่นๆ ซึ่งนำความสูญเสียมาสู่ชีวิตและทรัพย์สิน โดยเฉพาะอย่างยิ่งถ้าหากเกิดขึ้นในอาคารสาธารณะที่เป็นอาคารสูงและอาคารขนาดใหญ่พิเศษดังเช่น การเกิดเพลิงไหม้ที่โรงแรมรอยัล จอมเทียน พัทยา ซึ่งสร้างความสูญเสียเป็นจำนวนมาก ดังนั้น หากอาคารเกิดเพลิงไหม้ขึ้นและไม่มีระบบการป้องกันและระงับอัคคีภัยที่มีประสิทธิภาพต่อการใช้งาน กรณีดังกล่าวนี้จะนำมาซึ่งการบาดเจ็บ การสูญเสียชีวิต และทรัพย์สินที่อาจจะประเมินค่ามิได้ ดังนั้น อาคารสูงควรจัดให้มีระบบการป้องกันอัคคีภัยทั้งเชิงรุกและเชิงรับตามเกณฑ์ที่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกำหนดให้มีและจะต้องตรวจสอบให้อยู่ในสภาพดีเสมอเพื่อการใช้งานตลอดเวลา ซึ่งรัฐเริ่มให้ความสำคัญและตระหนักในการแก้ไขปัญหาโดยมีการออกกฎหมายเพื่อควบคุมอาคารต่างๆ ในเรื่องการป้องกันอัคคีภัยหลายฉบับเพื่อใช้เป็นข้อกำหนดและบังคับให้เจ้าของอาคารปฏิบัติตามเพื่อความปลอดภัย รวมถึงผู้ใช้อาคารจะต้องมีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับการป้องกันและระงับอัคคีภัยอย่างเพียงพอที่จะช่วยกันระมัดระวังกำจัดสิ่งต่างๆ ที่เป็นสาเหตุอันก่อให้เกิดเพลิงไหม้ และหากเกิดเพลิงไหม้ขึ้นก็มีความสามารถเพียง

พอที่จะตัดวงจรการเกิดไฟลุกลามได้ในขั้นต้น รวมถึงการช่วยเหลือตนเองหรือผู้อื่นให้รอดพ้นอันตรายจากอัคคีภัยที่เกิดขึ้นในอาคาร

อาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด ตั้งอยู่ที่ ถนนสุรศักดิ์ แขวงสีลม เขตบางรัก กรุงเทพมหานคร จัดตั้งขึ้นตามแผนฟื้นฟูระบบสถาบันการเงินของกระทรวงการคลังตามมติคณะรัฐมนตรีเมื่อวันที่ 14 สิงหาคม 2541 โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งเพื่อบริหารจัดการสินทรัพย์ ด้วยคุณภาพของธนาคารกรุงเทพฯ พาณิชยกรรม จำกัด (มหาชน) (BBC) มีสถานภาพเป็นรัฐวิสาหกิจที่มีกองทุนเพื่อการฟื้นฟูและพัฒนาาระบบสถาบันการเงินเป็นผู้ถือหุ้นโดยตรงของบริษัท ลักษณะของอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด เป็นอาคารคอนกรีตเสริมเหล็กขนาด 17 ชั้น (ไม่รวมชั้นใต้ดิน 1 ชั้น และชั้นดาดฟ้า 1 ชั้น) อาคารนี้สถาปนิกได้ออกแบบให้อาคารมีรูปทรงเรียบและง่ายต่อการบำรุงรักษา ได้รวมงานวิศวกรรมทุกแขนงมาไว้อย่างครบครัน ทั้งระบบโครงสร้าง ระบบแสงสว่าง ระบบลิฟต์ ระบบประปา และสุขาภิบาล โดยเฉพาะพิเศษสำหรับอาคาร วัสดุก่อสร้าง บันไดหนีไฟ ระบบดับเพลิง และสัญญาณเตือนไฟ ได้จัดไว้เพื่อความปลอดภัยของผู้ใช้เป็นสำคัญ แต่ปัจจุบันรัฐได้มีการปรับปรุง และออกกฎหมายเพิ่มเติมเกี่ยวกับการควบคุมอาคารต่างๆ ในเรื่องการป้องกันอัคคีภัยหลายฉบับ โดยอาคารดังกล่าวก่อสร้างขึ้นถูกต้องตามกฎหมายในขณะนั้น และก่อสร้างขึ้นก่อนปี พ.ศ. 2535 จึงไม่อยู่ในบังคับตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 33 (พ.ศ. 2535) ซึ่งเป็นกฎหมายควบคุมอาคารที่กำหนดให้อาคารต้องมีการออกแบบเพื่อการป้องกันอัคคีภัย ผู้ศึกษาจึงสนใจที่จะศึกษาถึงความปลอดภัยด้านอัคคีภัยภายในอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด โดยการสำรวจและประเมินตามกฎหมายกระทรวงฉบับที่ 33 (2535) และเห็นถึงความจำเป็นที่จะต้องมีการตรวจสอบรายละเอียดเพื่อจะทราบถึงระดับความปลอดภัยด้านอัคคีภัยและข้อบกพร่องด้านการป้องกันอัคคีภัยของอาคารหลังนี้ เพื่อสามารถนำเสนอผู้บริหารของอาคารในการพิจารณาแนวทางป้องกัน หรือปรับปรุงแก้ไขให้มีความปลอดภัยยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์ของการศึกษา

1. เพื่อประเมินความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด
2. เพื่อศึกษาถึงปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อระดับความปลอดภัยด้านอัคคีภัย รวมถึงข้อบกพร่องในการป้องกันอัคคีภัยของอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด
3. เพื่อหาแนวทางในการแก้ไขและปรับปรุง ข้อบกพร่องที่พบ และเพิ่มระดับความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัดให้สูงขึ้น

คำถามการวิจัย

1. อาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด มีความปลอดภัยในด้านการป้องกันอัคคีภัยหรือมีข้อบกพร่องในเรื่องใดบ้าง
2. มีปัจจัยใดบ้างที่มีผลต่อระดับความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด
3. มีแนวทางการปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องในการป้องกันอัคคีภัยของอาคารที่พบจากการประเมินอย่างไร

สมมติฐานเบื้องต้นของการวิจัย

1. ลักษณะทั่วไปของอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด ก่อสร้างก่อนการบังคับใช้กฎกระทรวงฉบับที่ 33 ทำให้อาคารมีความเสี่ยงต่อการเกิดความเสียหายอย่างร้ายแรงเมื่อเกิดอัคคีภัย
2. ระบบบริหารจัดการอาคาร ระบบป้องกันและระงับอัคคีภัย ของอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด สามารถป้องกันหรือลดความเสียหายจากอัคคีภัยได้

ขอบเขตของการวิจัย

การศึกษาครั้งนี้ เป็นการศึกษารายละเอียดข้อกำหนดที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมอาคาร มาตรฐานการป้องกันและระงับอัคคีภัยต่างๆ เพื่อสรุปและรวบรวมเป็นแบบประเมินสำหรับการตรวจสอบลักษณะของอาคารทั้งภายนอกอาคารและแนวอาคาร ระบบระบายอากาศ ระบบไฟฟ้า ระบบป้องกันเพลิงไหม้ และระบบลิฟต์ รวมทั้งการศึกษาถึงแนวทางในการแก้ไขปรับปรุงข้อบกพร่องต่างๆ ที่ตรวจพบเพื่อเป็นการยกระดับความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารให้สูงขึ้น

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. รายงานผลการประเมินความปลอดภัยด้านอัคคีภัยภายในอาคารบริษัทบริหารสินทรัพย์ กรุงเทพพาณิชย์ จำกัด รวมถึงข้อบกพร่องและปัจจัยต่างๆ ที่มีผลต่อความปลอดภัยด้านอัคคีภัยต่อผู้บริหาร เพื่อเป็นข้อมูลประกอบการกำหนดแนวทางป้องกัน และปรับปรุงแก้ไขเพื่อความปลอดภัยด้านอัคคีภัยของอาคารได้ในอนาคต
2. ผู้บริหารอาคารสามารถนำข้อบกพร่อง และแนวทางป้องกัน และแก้ไขปรับปรุงอาคารไปปฏิบัติให้สอดคล้องกับข้อกำหนดของกฎหมายควบคุมอาคาร และมาตรฐานอื่นๆ เพื่อสร้างความมั่นใจให้ผู้ใช้อาคาร ตลอดจนส่งเสริมภาพลักษณ์ที่ดีของอาคารในด้านความปลอดภัยจากอัคคีภัย

นิยามศัพท์

อาคาร หมายถึง สิ่งปลูกสร้างอย่างถาวรมีลักษณะเป็นเสาหรือกำแพงรองรับสิ่งปกคลุม หรือหลังคา ทำให้เกิดพื้นที่ใช้สอยได้ หลังคาคลุมหรือบริเวณโดยรอบ

อาคารสาธารณะ หมายถึง อาคารที่ใช้เพื่อประโยชน์ในการชุมนุมชนคนได้โดยทั่วไป เพื่อกิจกรรมทางราชการ การเมือง การศึกษา การศาสนา การสังคม การนันทนาการ หรือการพาณิชย์กรรม เช่น โรงมหรสพ หอประชุม โรงแรม โรงพยาบาล สถานศึกษา หอสมุด สนามกีฬากลางแจ้ง สนามกีฬา

ในร่ม ตลาด ห้างสรรพสินค้า ศูนย์การค้า สถานบริการท่าอากาศยาน อุโมงค์ สะพาน อาคารจอดรถ สถานีรถ ท่าจอดเรือ โป๊ะจอดเรือ สุสาน ฌาปนสถาน ศาสนสถาน เป็นต้น

อาคารขนาดใหญ่ หมายถึง อาคารที่มีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 2,000 ตารางเมตร หรืออาคารที่มีความสูงตั้งแต่ 15.00 เมตรขึ้นไป และมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นหรือชั้นหนึ่งชั้นใดในหลังเดียวกันเกิน 1,000 ตารางเมตร แต่ไม่เกิน 2,000 ตารางเมตร การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

อาคารสูง หมายถึง อาคารที่บุคคลอาจเข้าอยู่หรือเข้าใช้สอยได้ที่มีความสูงตั้งแต่ยี่สิบสามเมตรขึ้นไป การวัดความสูงของอาคารให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงพื้นดาดฟ้า สำหรับอาคารทรงจั่วหรือปั้นหยาให้วัดจากระดับพื้นดินที่ก่อสร้างถึงยอดผนังของชั้นสูงสุด

อาคารขนาดใหญ่พิเศษ หมายความว่า อาคารที่ก่อสร้างขึ้นเพื่อใช้พื้นที่อาคารหรือส่วนใดของอาคารเป็นที่อยู่อาศัยหรือประกอบกิจการประเภทเดียวหรือหลายประเภท โดยมีพื้นที่รวมกันทุกชั้นในหลังเดียวกันตั้งแต่หนึ่งหมื่นตารางเมตรขึ้นไป

อาคารสำนักงาน หมายถึง อาคารหรือส่วนใดส่วนหนึ่งของอาคาร การใช้งานส่วนใหญ่หรือทั้งหมดในฐานะที่เป็นสำนักงานหรือวัตถุประสงค์ในการทำงาน

ทางหนีไฟ หมายถึง ทางออกและแนวทางออกจากอาคารเมื่อเกิดอัคคีภัย

บันไดหนีไฟ หมายถึง บันไดที่ใช้เป็นทางสำหรับหนีลงสู่ภายนอกอาคารเมื่อเกิดอัคคีภัย

อัคคีภัย หมายถึง ภัยอันตรายอันเกิดจากไฟ ไฟเป็นพลังงานอย่างหนึ่งที่ทำให้ความร้อนจากความร้อนของไฟที่ขาดการควบคุมดูแล ทำให้เกิดการติดต่อดูกลามไปตามบริเวณที่มีเชื้อเพลิงเกิดการลุกไหม้ต่อเนื่อง การปล่อยเวลาของการลุกไหม้ให้นานเกินไปทำให้เกิดการติดต่อดูกลามมากมายยิ่งขึ้น สภาวะของไฟจะรุนแรงมากขึ้นถ้าการลุกไหม้ที่มีเชื้อเพลิงหนุ่นเนื่องหรือไอของเชื้อเพลิงถูกขับออกมาความร้อนแรงก็จะมากยิ่งขึ้น สร้างความสูญเสียให้ทรัพย์สินและชีวิตเป็นทวีคูณตามสภาพสิ่งแวดล้อมและพฤติกรรมของมนุษย์

ความปลอดภัย หมายถึง สภาพหรือสภาวะที่แสดงถึงการเตรียมการและการดำเนินการเพื่อป้องกันภัยอันตรายจากการปฏิบัติงานหรือการกระทำต่างๆ รวมถึงการแก้ไขและช่วยเหลือในกรณีฉุกเฉิน

ป้องกันอัคคีภัย หมายความว่า การดำเนินการเพื่อมิให้เกิดเพลิงไหม้ และให้หมายความรวมถึง การเตรียมการเพื่อรองรับเหตุการณ์เมื่อเกิดเพลิงไหม้ด้วย

ระดับอัคคีภัย หมายถึง การดับเพลิงและการลดการสูญเสียชีวิต ร่างกาย และทรัพย์สิน อันเนื่องมาจากการเกิดเพลิงไหม้

การปรับปรุง หมายถึง การกระทำหรือการดำเนินการใดๆ ที่ส่งผลในทางที่ดีขึ้น

ลิฟต์ดับเพลิง หมายความว่า ลิฟต์ที่พนักงานดับเพลิงสามารถควบคุมการใช้ได้ขณะเกิด เพลิงไหม้